

NOVA PRAVDA

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gradišče 7, levo. — Telefon št. 77. — Naročnina 2 din. na mesec. — Posamezna številka stane 50 para. — Inserat po dogovoru. — Rokopisov ne vračamo. — Poština plačana v gotovini.

Ljubljana, dne 5. maja 1922.

Mogoče se ne govori nikjer toliko o naprednosti kakor pri nas, čisto gotovo pa je, da v praksi ni nikjer manj naprednosti, kakor ravno pri nas. Usodo naše države imajo pri nas v rokah sami naprednjaki. Niti enega nazadnjaka ali reakcionarca ni v vladi. Dr. Žerjav na primer bi čisto gotovo tožil vsakega, ki bi mu očital, da je reakcionar. Naprednjak prve vrste je dr. Kukovec, saj zbira celo napredne vrste v boj proti reakciji. Slovenski samostojnejši s svojim ministrom Pucljem so naprednjaki najčistejše krvi. Kaj naj govorimo še o Pribečeviču in drugih. Državna uprava bi morala biti torej uzorna, zakoni tako napredni, kakor jih nima nobena druga država.

Sedaj si pa oglejmo kako izgleda ta klepetava naprednost v resnici. Vlada izdaja zakone, sklepa obveznosti napram inozemstvu, niti vredno se ji ne zdi, da bi obvestila o tem vsaj parlament. Parlament, ki je v naprednih državah najvažnejši činitelj, brez katerega se ne sme zgoditi ničesar, se pri nas v silno važnih zadevah enostavno ignorira. Tako je delal tudi ruski carizem; mogoče imajo naši naprednjaki to za napredno.

V vsaki državi, ki se hoče imenovati napredna, so odpravili batine že pred stoletji, pri nas se batine sedaj upeljujejo. Najbrž je to napredno. Ruski car je delal tudi tako in v Aziji se najdejo še danes države, kjer mogotci

pretepajo in mučijo svoje državljane. Drugi narodi pravijo sicer, da so batine nazadnjaštvo najhujše vrste; mogoče pa se našim demokratom posreči dokazati, da je to napredno.

Ministri gazijo od kralja podpisane zakone, sodnike se kaznuje, če sodijo pravično; tako je bilo tudi v carski Rusiji, med Čulukafrji je še danes tako. Naši demokrati zopet trdijo, da je to napredno; mora že biti, kajti, kaj je naprednost, to vedo le demokrati.

Državne uslužbenke se meče meniti tihi čez noč na cesto. Že v nazadnjaški Avstriji se državnega uslužbenca ni smelo odpustiti brez tehtnih vzrokov, pri nas gre to enostavno, ker smo napredni. Človek ne najde sploh nobene zaščite več. Ako izmozgava kapitalist delavca in se ta pritoži, se ga enostavno zapre in batina. Tako daleč smo prišli s svojo naprednostjo, da nas inozemstvo imenuje enostavno Balkance.

Naravnost smešno je, nam očitati, da pišemo o škandalih in s tem opozarjamo inozemstvo na nas. Bodi enkrat za vselej povedano, da je inozemstvo o naši sramoti veliko bolj poučeno, kakor mi sami in ako bi povedali celo to, kar pišejo inozemski listi, ne vemo, kaj bi se z nami zgodilo. Govoriti o naprednosti, pri tem pa upeljivati najhujše nazadnjaštvo, to je svojstvo naših naprednjakov — za tako naprednost se enkrat za vselej zahvaljujemo.

Naša vojska.

Dne 27. aprila 1922 je bila v skupščini huda debata o interpelaciji poslancev SLS radi šikan in zapostavljanja katoliških vojakov v naši vojski. Gospodje klerikalci so zopet padli v svoj stari metje in vložili uprav bedastozavito interpelacijo. Je ta interpelacija dokument stare mentalitete in jo radi tega v celoti natisnemo:

Interpelacija

narodnega poslanca Janeza Brodara in tovarišev gospodu Ministru Vojne in Mornarice

v Beogradu.

V zadnjem času smo podneli gospodu ministru več pritožb, radi nepravilnega ravnanja in postopanja z vojniki v vojski. Danes smo ponovno prejeli pritožbo, ki dovolj jasno dokazuje škandalozne razmere in samovoljno postopanje posameznih oficirjev.

Kako je umrl avstrijski prestolonaslednik Rudolf. Resnica o njegovi smrti.

(Nadaljevanje.)

Vtis, ki so ga napravile moje besede na grofa Apponyi-a, kateri je bil drugače neprekosljive ljubeznjivosti in naravnost tip samopremagovanja, me je iznenadil. Srepa me je pogledal grof in se le čez nekaj časa je prišel k sebi ter me vprašal ali to tudi verjamem. Na moj odgovor, da se mi zdi vse prav verjetno, mi zašepeče: »Kar ste povedali je resnica. Tako je bilo in ne drugače. Obdržite pa vse strogo za se. Molčite, kakor grob. Mi smo izvedeli vse to takoj po smrti prestolonaslednika od člana lovskega društva iz Mayerlinga.« Dovolil sem si opomniti, da pri vsem tem še vendar cela stvar ni jasna. Nejasnost povzroča pri celi stvari bar. Večera in njen dohod v Mayerling ter njena smrt istega dne. Smrt Večere in Rudolfa na isti dan si človek ne more raztolmačiti, ako se smatra za resnico, da je bil Rudolf ubit od logarja. Grof Apponyi je potrdil, da manjka tukaj res nekaj in da cela zadeva ni prav jasna. Bil pa je mnenja, da se da to tolmačiti tako, da je Večera najela

logarja, da umori Rudolfa. Več menda grof Apponyi ni vedel, on je verjel tudi nadalje, da je napravila baronica Večera samomor še le potem, ko je prepustila Rudolfa svoji usodi. Ona je bila, po trditvi grofa Apponyi-a, nežizerno razdražljiva, visokoleteča, sedaj v svoji domišljivosti hudo užaljena ženska in na vsak način sposobna, da se maščuje. (Cesar namreč n pripustil, da bi se Rudolf ločil od Štefanije in poročil baronico Večera. Svar je bila v resnici že tako daleč, da je šel Rudolf k cesarju po dovoljenje, da se sme ločiti od Štefanije in poročiti Večero. Ko pa je prišel Rudolf s svojo prošnjo pred očeta, se je cesar tako njezil, da ga je vrgel enostavno od vrat. S tem je bila ponosna baronica Večera seveda silno ponižana in žaljena. Radi tega se je do sedaj večina, da je iz maščevanja naročila Rudolfu morilca.)

Jaz pa, pravi Margutti dalje, nisem mogel priti do tega sklepa, da je bil manjkal celi verigi en člen.

In še le pred kratkim, dvajset let nazaj, razsulo habsburške države, n nesele slučaj nekaj podatkov, svetlijo temo, ki je vladala do tade. (Dalje)

Včeraj dne 17. februarja popoldne pa je bil odveden v zatvor in obdolžen prestopka §§ 66. in 67. voj. zakona, češ, da propagira s protidržavnimi elementi proti državi. To pa zato, ker je g. nar. poslancu Brodaru pisal pismo, v katerem ga prosi za pojasnilo, koliko je resnice na govoric, ki se čuje pri vojakih, da bo letnikom 1898 in 1899 upošteva služba v avstrijski vojski.

Zdaj se nahaja Karol Gorjanc v preiskovalnem zatvoru in mu obetajo, da pride pred vojni sud.

Za preiskovalnega sodnika je imenovan poročnik Slavko Farkaš, ki je rodom »Slovenec«, a je eden prvih v odklovanju v surovosti.

Prosimo g. ministra vojne, da zgoraj omenjeno zadevo takoj preišče in pokliče na odgovor omenjenega poročnika radi postopanja proti vojaku K. Gorjancu.

Prosimo, da nam o uspehu preiskave gospod minister ustmeno odgovori v zbornici.

Beograd, 25. februarja 1922.

Interpelanti: Janez Brodar, Franjo Žebot, Martin Krajnc, Roškar, Josip Nemanic, Ivan Stanovnik, Jos. Gostinčar, Vlad. Pušenjak, J. Skoberne, s. r.

Simptomatično je, da te interpelacije niso podpisali voditelji Korošec, Gosar, Hohnjec in Sušnik. Zagovarjala sta interpelacijo poslanca Brodar in Žebot in direktno naredila iz tega težkega vprašanja — farzo. Proti je govoril vodja naših slovenskih demokratov dr. Kukovec, ki je uprav nečastno nastopil. V tej debati ste pač obe bivši vodilni stranki dokazali svojo sterilnost in duševno ter državniško nezmožnost. Interpelacija sama na sebi že pomeni akt — najhujšega partizanskega zavijanja. Mesto, da bi se o priliki te interpelacije res stvarno in resno razmotril težak položaj naših vojakov po raznih garnizijah v Srbiji in Macedoniji, se je cela zadeva po direktni krivdi klerikalcev končala na škodo naših slovenskih vojakov. Povrh vsemu pa je še dr. Kukovec izrabil priliko — za klečplazenje in je uprav gorostasno zagovarjal sedanje metode. Med drugim je zastopal stališče, kaj sme in kaj ne sme naše vojaštvo čitati in je glasom stenografskega zapisnika izjavil o nekem članku v Domoljubu: »U ovom se dopisu iz Negotina kaže, kako su momci bolestljivi, kako nema lekara za njih, kako ne dobijaju dopusta, a i kad ga dobiju, ne dobiju dovoljno novaca za vožnju i prehranu. (Jedan glas: »ali ako je to istina?«) Može

biti istina ili ne istina, ali to nije zgodno čtivo za vojnike.« Navedli bi še lahko več drugih njegovih odstavkov, ali že iz tega se vidi, kako demokratski voditelj misli in hoče imeti naše kmetske in delavske sinove pri vojakih. Mi vemo, kako časopisi osobito srbski-radikalni in demokratski prihajajo med vojaštvo, mi vemo, da se osobito naše slovenske in hrvatske fante na nesramen način izrablja in zapostavlja in direktno vzgaja protidržavno razpoloženje. Pričakovali smo, da se bodo klerikalni in demokratski poslanci na resen in stvaren način zavzeli za naše vojaštvo in pomagali odpraviti krivice. Po njih krivdi je doseženo ravno nasprotno in je vojni minister tudi temu primerno nastopil.

Priobčili smo to, da naši somišljeniki razvidijo vso nagoto ljudskih osrečevalcev — klerikalcev in liberalcev. Sledili bomo pazno daljnemu razvoju razmer v naši vojski in razgledali vso sedanjo korupcijo in nečloveško postopanje z vojaštvom. Dokler vojaštvo mora biti, in danes ga naša mlada država še potrebuje, naj bo temelj poštenemu in mirnemu razvoju našega naroda, ne pa vzrok za upravičene pritožbe nad nečloveškim postopanjem s kmetskimi in delavskimi sinovi.

Zakon — krpa papirja.

Pod tem naslovom prinaša zadnji »Poštni glasnik« članek, ki popolnoma nepristransko osvetljuje položaj državnih nastavljenecv napram svojemu delodajalcu — državi, ki jo zastopa tako »zmožna« vlada.

Iz članka se jasno vidi, da javno uslužbenstvo natančno ve, komu se ima zahvaliti za vse svoje trpljenje, ter ostro obsoja v vsakem oziru nepremišljena početja vlade, ki bo upropastila celo državo. In ravno tej uvidevnosti, ki jo krepi pri javnih uslužbencih ljubezen do domovine, se mora prebivalstvo zahvaliti, da vkljub neznošnim razmeram še ni prišlo do katastrofe.

Ker pa članek res odkrito in nepristransko vladi pove marsikako bridko resnico, ki jo naj izve tudi širša javnost, ga podajamo čitateljem v celoti:

Na temelju zakonov se vladajo države, na temelju zakonov se deli pravica, z zakonom se določajo vse dolžnosti, ki jih imajo državljani do države in država do državljanov. Brez zakonov ni države, brez zakonov bi vladala anarhija, odločala bi le sirova sila,

Zanimivosti.

Otrok v levjih krempljih. Amer. listi poročajo o romantični dogodbi o mali deklici, katero je levinja odnesla v svoj brlog. Znani lovec Swart je bival nekaj časa s svojo ženo in triletno hčerko v bližini krodilje reke. Mati nekoč pere perilo, ko se pa ozre po otroku, ga ni bilo nikjer. Zaman so potem preiskali celo okolico. Čez nekaj dni prideta v kolibo dva domačina in pravita Swartu: »Beli človek, našli smo tvoje dete. Vzemij svojo puško in idi z nama!« Domačina sta peljala loveca ob bregu reke kakih 5 km in mu pokazala, kako levinja liže njegovo dete obenem s svojimi mladiči. Swart je sprožil puško ter tako nagnal leve v beg. Otroka pa je ostal in čez nekaj trenutkov ga je držal srečni oče v naročju. Obleka otrokova je bila raztrgana in koža ponekodi opraskana sicer pa je bil otrok popolnoma zdrav.

Siamski sestri Blažek umrli. Siam se imenuje država v Zadnji Indiji. Tam sta se rodila leta 1881. kitajskim staršem dvojčka, ki sta bila na strani v višini želodca skupaj zraščena. Imenovala sta se Chang in Eng. Kazala sta se pogostoma po Evropi za drag denar. Umrli sta leta 1874. Bila sta poročena z dvema sestrama, s katerima sta imela 18 otrok. — Te dni sta umrli v bolnici v Čikagu siamski sestri Ružena in Jožefa Blažek. Po prej omenjenih Siamskih namreč se imenujejo dvojčki, ki pridejo na svet skupaj zraščeni, siamski dvojčki. Sestri Blažek sta bili zraščeni ob strani in kakor pravi primarij čikaške bolnice, tako tesno in komplicirano, da je bilo nemogoče misliti na

kako ločitev. Imeli sta pač vsaka svoja pluća ali imeli sta skupni želodec. Josefa je zbolela na pljučnici in zdravniki so takoj uvideli, da obstoji nevarnost za njeno življenje in obenem za življenje sestre. Radi tega so tej poslednji opetovano priporočali, naj se da ločiti od sestre. Toda ta ni hotela o tem nič slišati. Bila je poročena in ima izletnega sina. Njen mož je padel na bojišču v svetovni vojni. Rekli so ji, naj poskusi že vsaj radi sina ločitev, pa tudi temu se ni udala. Pravijo, da jo je vezala na sestro večja ljubezen nego na lastnega sina. Ko je umrla Jožefa, je nastopila smrt pri Ruženi za četrte ure. Truplo obeh siamskih sester so dobili zdravniki v preiskavo, potem se sežge in pepel pošlje na Češkoslovaško.

Tragedija na otoku Jamaika. Neki farmer se je kopal v morju s svojo štiri-najstletno hčerko, ki je odplavala nekoliko dalje od obale. Kmalu nato zasliši oče obupno klicanje na pomoč. Urno odplava k njej. Morje je bilo naokoli pobarvano s krvjo in omedlela deklica se je že potapljala. Ko jo je oče prinesel na obrežje, je videl, da hčerki manjka vsa desna noga in da ima tudi notranje znatne poškodbe, ki jih je povzročil morski volk. Naslednjega dne je deklica umrla. Oče je razpisal visoko nagrado za vodno zver. Otočanje so s pomočjo mirhovine zvalili volka k bregu ter ga toliko ranili, da so ga mogli potegniti na kopno. Tedaj pa je začel nesrečni oče udrihati po njem s sekiro. Možu, ki je zblaznel, so komaj izrgali sekiro iz rok. Morskega volka so izročili jamaškemu muzeju.

Zivljenje in imetje posameznika bi bilo vsak trenutek v nevarnosti.

V največjem interesu države in državljanov je, da se zakon obojestransko spoštuje, z eno besedo, zakon mora biti svet tako vladi, kakor državljanom. Zakon pa mora biti tako jasen, da izključuje vsak dvom ali različno razlago, da ne izgubi svojega žara.

Žal pa, da se zakoni pogosto umetno sestavljajo, da se dajo gnesti in vleči kakor testo, da si jih vlada lahko po svoje razlaga, kakor ji pač bolje kaže.

To zavijanje zakonov čutimo najbolj državni nameščenci, posebno v zadnjem času. Vlada nam po zakonu nalaga strogo izpolnjevanje naših dolžnosti, pravice nam pa omejuje. Vlada ravna z nami kakor mačeha z pasterkami. Vsako betvico pravice, vsak grižljaj kruha si moramo od nje izbojevati. Iz lastnega nagiba, četudi jo veže krušna dolžnost do svojih nameščenec, nam ne da ničesar. Če si pa priborimo kakšno mrvico, nam jo z eno roko da, z obema pa zopet vzame, kakor je to napravila sedaj na podlagi člena 51 zakona o draginjskih dokladah z maksimiranjem osebnih in rodbinskih doklad nižjim uslužbencem. Za nižjimi uslužbenci pride brez dvoma na vrsto tudi uradništvo.

Ko je bil zakon o draginjskih dokladah razglašen, smo se nemalo razveselili citiranega člena, ker smo mislili, da je bil ustvarjen samo z namenom, da nam bo vlada kratkim potem lahko hitro pomagala. Pa kruto smo se varali. Vlada je in ostane naša mačeha. Sedaj vidimo, da je ta člen ustvarila zato, da nam lahko kratkim potem hitro dvakrat toliko vzame, kakor nam je morala dati. Očetje in matere danes jokajo, zakaj niti novi zvišani prejemki ne zadoščajo za življenje, kako pa naj žive še z nižjimi prejemki, kakor so jih imeli do zadnjega decembra. Novi zviški so ob današnji draginji iluzorni in prav nič ne zaležejo, ker smo jih dobili najmanj 6 mesecev prepozno. Če bi jih bili dobili vsaj z oktobrom lanskega leta, bi nam bilo precej pomagano. Kupili bi si bili najpotrebnejših živil in obleke povprečno 50 odstotkov ceneje, kakor sedaj. Danes smo kljub povišanju prejemkom, če bi nam jih vlada ne reducirala, faktično na slabšem, kakor smo bili pred pol letom. Faktum je tudi, da prejemamo danes sorazmerno z draginjo komaj tretjino onih prejemkov, ki smo jih imeli pred vojno. In vlada ima žalosten pogum, da nam v najtežjih časih vzame zadnji košček kruha, katerega jemo že itak s solzami v očeh.

Prvi odstavek člena, na čigar podlagi nam je vlada dala kamen namesto kruha, slove dobesedno takole: Ko bi nastala potreba, se pooblašča ministrski svet, da na predlog ministra za finance sporazumno s finančnim odborom zakonodajne skupščine izpremeni ali dopolni ta zakon, kakor tudi, da uvrsti službeni kraj v drug krajevni draginjski razred in da prizna službenemu kraju tudi pravico do stanovanjske doklade, kateregakoli stanarinskega razreda.

Ta člen, ki nas je navdal z največjim upanjem, nam je prinesel največje razočaranje. Vlada ga je v našo škodo zlorabila, milejšega izraza za to dejanje ni.

Ko bi nastala potreba, se zakon izpremeni ali dopolni. Kje pa je vlada izteknila to potrebo pri vedno naraščajoči draginji! Hoče mar našemu počasnemu umiranju napraviti hiter konec? Ali pa hoče na ta način reducirati osebo, ker bo osebe trumoma bežalo iz državne službe. Mogoče pa upa, da se bomo dali zavesti v nepremišljena dejanja, da nas bo disciplinarno reducirala!

Vrhu vsega tega se pa zopet pojavlja isto razburjenje zaradi izplačila razlike za prve tri mesece, v kakršnem smo bili pred 1. aprilom. Če si je mogla vlada zakon glede prvega obroka po svoje tolmačiti, je pa vsak dvom glede drugega obroka popolnoma izključen. 1. majnika moramo dobiti ves ostanek razlike in je vsaka drugačna razlaga člena 41. zakona o dvanajstih kršitev zakona.

Taki odkoki zavijanja in omalovaževanja zakona sestradane duhove še

bolj razburjajo in zelo, zelo slabo upliva na razpoloženje državnih nameščenec do vlade.

Če bi državni nameščenci res tako ne ljubili naše nove domovine, če bi tudi oni omalovaževali zakone, kakor jih omalovažujejo oni, ki so jih napravili, potem bi bila država v veliki nevarnosti.

Skraini čas je, da vlada preneha ravnanje z nami, kakor mačeha s pasterkami in da nas upošteva kot steber države.

Državni nameščenci smo v pravem pomenu žrtev v državi. Vse nas smatra za potrebno zlo, ki živi kot nekaj parasit ali trot na račun drugih. Naše delo se ne upošteva in naše plače se smatrajo kot nekaka miloščina, ne pa kot naš zaslužek, ki gre vsakemu delavcu za storjeno delo.

Trgovec, kmet, industrijalec in obrtnik kolne, ker mora plačevati davek, katerega seveda po njegovem mnenju samo mi povzročamo.

Vsi ti ljudje z vlado vred bi hoteli, da smo živi avtomati, ki bi samo brezplačno delali, potreb pa naj bi ne imeli nobenih. Vsi ti sloji žive od nas in davke plačamo posredno mi, ker ga prevale na nas s tem, da ga vkalkulirajo v cene.

Državni nameščenci smo brezpravna raja v državi. Nalagajo se nam dolžnosti, pravice se nam pa kratijo. Razine svobode, ki gredo vsakemu prostemu državljanu, se nam omejujejo. Aktivno volilno pravico, ki jo ima vsak kozji pastir, so nam že vzeli po novi pragmatiki, ki je na vidiku, nam pa hočejo politično svobodo popolnoma vzeti.

Smo vsi zato, da bodi uradnik v uradu samo uradnik, v zasebnem življenju si pa naše politične svobode ne damo kratiti.

Dovolj je razburjanja, dovolj je igre in eksperimentiranja z našo eksistenco in z našo svobodo, ki gre vsakemu prostemu državljanu. Lok nezadovoljnosti je med državnimi nameščenci zaradi njih obupnega položaja skrajno napet. Odločno zahtevamo, da se vlada ravna po zakonu in da po člena 51 zakona o draginjskih dokladah, ker je potreba dosegla svoj višek, ne samo maksimiranje prejemkov razveljavljaj, temveč, da nam že vendar enkrat določi eksistenčni minimum. Če neče ali ne more omejiti draginje, naj nam pa zviša prejemke. Gospodom pri vladi resno svetujemo, naj ne omalovažujejo in ne zavijajo zakona samo sebi v prid, naj jim ne bo samo za bič, da nas tepejo z njim.

Če bo smatral državni nameščenec zakon samo za krpo papirja, bo to v največjo škodo države, kriva škoda in nesreče pa bo vlada sama.

Politične vesti.

Sumljive stvari. — Nekaj časa sem prinašajo naši listi skoraj vsaki dan poročila o ponujenih posojilih. Enkrat nam ponuja kak ameriški konzorcij po 100 milijonov dolarjev, potem pride na vrsto angleška ponudba, seveda zopet z milijoni funtov šterlingov, nato čitamo, da nam hočejo posoditi po vsej sili tudi Švicarji svoje zlate franke itd. Soditi po teh vesteh, ki jih seveda razglašala vlada oz. finančni minister dr. Kumanudi, inozemstvo kar tekmuje s posojili. Srečna država, ki živi od samih ponudb. Revez je samo Kumanudi, ki se mora voziti vedno med Genovo in Beogradom. Kajti komaj je enkrat zopet v Genovi, že zopet mora v Beograd, ker spet je ponujeno novo posojilo. Kaj pomenijo te farbarije, kajti kaj drugega te vesti niso? Bog ve, toda zvedeli bomo že. Švicarski list, ki zastopa veliki kapital, je pisal te dni: Po mirovnih pogodbah je bil del Srednje Evrope izločen iz obsega zapadne kulture in dodeljen balkansko-orientalski kulturi. Kdor pozna balkanske metode ve, da je izključeno, da bi bilo tam računati z rednim gospodarstvom, izključen pa je tudi vsak red v državnih financah, dalje pa je tudi izključeno, da bi bili tam v stanu urediti sedaj ali pozneje njihovo valuto. Taka je švicarska sodba in sedaj naj nas Kumanudi in Pašić še naprej farbata, da nam inozemstvo kar vsiljuje posojila.

Pogajanja z Italijo. — Pogajanja naše vlade z Italijo še niso končana. Gre se pri tem za izvršitev rapalske pogodbe. Italija noče izvesti mirovne pogodbe, ki jo je bila podpisala v Rapallu. Na vsak način nam hoče še kaj vzeti, radi tega je povabila našo vlado o priliki genovske konference na nova pogajanja. Te dni se je vrnil naš zunanji minister za nekaj časa v Beograd ter je pri tej priliki povedal, da o tem, da bi mi Italiji še kaj odstopili ne more biti govora. Zunanji minister se je že zopet vrnil v Genovo, seboj pa je povabil tudi dr. Rybafa.

Neverjetno. — Neki beograjski list piše, da delajo Francozi na to, da izgine Pašić iz vlade. Francozi, da niso zadovoljni z vladanjem gospoda Pašića, ker mesto da bi napravil državo močno, jo je skoraj uničil. Ta vest je naravnost neverjetna. Res je, da se plazijo naši ministri pred Francozi po trebuhu, toda da bi naši ministri šli celo tako daleč in pripustili, da bodo Francozi pri nas odstavljali in postavljali ministre, je pa vendar malo prehuda.

Katoliško šolsko društvo. Konferenca jugoslovanskega kat. episkopata, ki je zborovala od 24. do 29. aprila 1922 v Zagrebu, je odobrila pravila društva, ki se bo imenovalo »Katoliško šolsko društvo«. Kakor se vidi, se pripravljajo klerikalci na vseh poljih na boj.

Dar Nemčije Rusiji. Nemčija je podarila Rusiji velik zrakoplov.

1. maj se je praznoval po vsem svetu dostojno in mirno. Le v Italiji je prišlo med socialisti in fašisti do spopadov. Večje število fašistov je bilo ubitih.

Češkoslovaška napram Rusiji in Nemčiji. Češkoslovaški poslanik v Bukarešti dr. Veverka »se je izjavil v »Venkovu«, da rusko-nemška pogodba ne znači ničesar drugega, kakor ponavljanje one politike napram Rusiji, ki jo je započel Bismark, in katere tok se ne da zadržati. Češkoslovaška politika mora iti za tem, da bo med tema dvema sosednjima velevladima posredovala.

Klerikalci proti pokrajinskemu namestniku Ivanu Hribarju. »Slovenec« je začel strahovito napadati pokr. nam. Ivana Hribarja radi imenovanj v okrajne šolske svete.

Svetovni pregled.

GENOVSKA KONFERENCA.

Na svetu je že tako, da se zgodi največkrat ravno to, kar se je najmanj pričakovalo. V Genovi so se silno bali, da bi ne prišlo med fašisti in rusko delegacijo, do kakega neljubega nastopa, ničmanj pa se seveda niso bali, da bi italijanski komunisti ne prišli v preozek stik z ruskimi boljševiki. Ves ta strah je bil zastonj. Fašisti in ruska delegacija se prav dobro razumejo; italijanski komunisti pa so kategorično izjavili, da bi bilo globoko pod njihovo častjo govoriti, kaj šele bratiti se z rusko delegacijo v Genovi. Ruska delegacija v Genovi je laške komuniste hudo užalila, in sicer tako užalila, da so ji odpovedali enostavno ljubezen. Vzrok pa je bil sledeči: Kakor smo že poročali, je posestil laški kralj genovsko konferenco in pri tej priliki povabil tudi gospode na obed. Temu

kraljevemu obedu

je prisostvoval tudi Čičerin. To je bil v očeh laških komunistov njegov prvi greh, ki bi že sam opravičil primerno zgražanje in globoko zaničevanje pravih komunistov. Toda Čičerin je šel še dalje in napravil je tudi drugi greh. Ko je bil kralju predstavljen, se mu je globoko priklonil in ostal je priklonjen tako dolgo, dokler mu ni kralj povedal, naj se zopet zravna. Ko so laški komunisti slišali so seveda divjali, kar je popolnoma razumljivo. Toda Čičerin ni ostal pri teh dveh grehah, zagrešil je še tretjega. Pohvalil je namreč laškega kralja. Sedaj pa je bilo potrpljenja laških komunistov konec. Sklenili so, da nočejo s takimi komunisti nobenega stika več ter so odpovedali tudi že napovedani obisk. Da se bodo boljševiki v Genovi s komunisti stekli, z buržuji pa sprijaznili, tega pač nihče ni pričakoval, najmanj seveda oni sami.

Nemškemu ministrskemu predsedniku so zaprli v Genovi šoferje, in mož je moral sredi pota zapustiti avtomobil in iti peš. Avtomobil je vozil jako hitro, policija ga je ustavila, popadla šoferja in hajdi v kamrico. Noben protest, nobena legitimacija ni pomagala. Šele višji policaji so potem spoznali, da so se nižji policaji »zmotili«. Šoferja so takoj izpustili in 4 visoki policijski uradniki so se oblekli v »gala uniformo« in prosili nemškega ministrskega predsednika za odpustanje.

Ničevost tega sveta je poskusil na lastni koži tudi visoki laški uradnik, kateremu je prinesla konferenca mesto težko pričakovanih »ordnov« — disciplinarno preiskavo. Mož je pač postal žrtev zahtev. Povedal je baje Nemcem, da je pogodba med entento in Rusi že gotova. In na to so Nemci hitro sklenili z Rusi znano pogodbo, ki je vzdignila toliko prahu. Ali je »farbalo«, ali so ga »farbali« drugi, ali oboje, kdo ve?

Od časa do časa prihajajo iz Genove vesti, da se bo konferenca razbila ali pa da konferenca nima sploh nobenega zmisla. Kljub temu traja konferenca dalje in bo trajala tako dolgo, dokler bodo imele velesile zanimanje na konferenci. Povedali smo že, da poteka konferenca

popolnoma drugače

kakor je bila zamišljena. Po tem takem je samo ob sebi umevno, da konferenca enkrat eni, drugi drugi velevlasti ni po volji in od tod glasovi, da se mora razbiti, oziroma da sploh nima nobenega zmisla. Koristi in interesi posameznih držav so prerazlični in čisto krat se ne dajo spojiti s splošnimi koristmi človeštva. Ako bi šlo na pr. vse tako, kakor si želi Francija, bi moral ves svet delati za francoske koristi. Tudi Anglija si želi usmeriti politiko tako, da bi ona pobrala smetano celega sveta. Ravno tako, če ne še slabša, je Italija. Umevno je, da se drugi narodi branijo, kakor se pač morejo, včasih uspešno, včasih podležejo.

Genovska konferenca je bila sklicana z namenom, da reši evropsko gospodarstvo; tako so govorili diplomati velikih držav predno se je konferenca sešla. Spretnost diplomacije leži v tem, da zna skrivati resnico in pravi namen. To spretnost so uporabili diplomati entente tudi o priliki sklicanja genovske konference. O rešitvi evropskega gospodarstva so govorili, na rešitev ententnega gospodarstva so pa mislili.

Ker so pa stali ententi tokrat nasproti enako, če ne bolj zviti diplomati Nemčije in Rusije, je moralo priti

do konflikta

in do drugačnega poteka genovske konference. Na drugi strani zopet je bila nujna posledica, da se je ta konflikt razširil na entento samo in je tako postalo med posameznimi člani entente, med Anglijo, Francijo in Italijo, pa tudi Japonsko, veliko nesoglasje, ki je naraslo tako, da se te države med seboj naravnost strupeno napadajo. Dokler Rusi ententi niso zmešali »štrene«, je ta lepa »kompanija«

složno izžemala evropske narode.

V trenutku pa, ko jim je ruska diplomacija prestrigla nit s tem, da se je zvezala z Nemčijo in dala vedeti, da bi dala temu ali drugemu tudi še nekaj zaslužiti v bogati Rusiji, se je začela ententa rušiti in njeni člani so pričeli tekmovali, kdo med njimi bo deležen dobičkov, ki se jim obetajo v Rusiji. Anglija ni hotela priti zadnja; ker pa jo je ovirala Francija, ki nima v Rusiji drugih interesov, kakor Anglija, je angleški ministrski predsednik svojo srčno prijateljico Francijo prav po barabsko nahrulil. Vse je samo »kšeft« in radi tega mora človeštvo, toliko trpeti.

Rusija igra na konferenci še vedno eno prvih vlog. Cel svet prizna, da ima Rusija v Genovi naravnost izborne diplomate. Ruska metoda v današnji diplomaciji je približno sledeča: Rusi vedo, da bi velesile in tudi manjše države silno rade zaslužile v Rusiji. Z eno besedo, vsem se cedijo po ruskem bogastvu silne. Toda kako priti do njega. Največ preglastic dela evropskim državam

ruski socijalistični družabni red.

Z vsemi močmi so ga hotele evropske vlasti vreči, pa ni šlo. Ako stopijo sedaj evropske države z rusko vlado v stik, se boje, da bi s tem ne ojačile ruskega socialističnega družabnega reda. Kajti če se sovjetska Rusija ojači in popolnoma uredi, je odbila kapitalističnemu družabnemu redu v Evropi zadnja ura. Na drugi strani pa rabi Evropa Rusijo vsak dan bolj in bolj. Evropske gospodarske mizerije brez Rusije ne bo mogoče ozdraviti. Sedaj, ko je sklenila Nemčija pogodbo z Rusijo, so pa postale razmere čez noč take, da potrebuje Evropa Rusijo bolj, kakor Rusija Evropo. Tudi to vedo boljševiki. In oni znajo to izrabljati. Njihovi diplomati ponujajo vsem državam pogodbe. Vsaki državi pa tudi povedo, da naj sklene pogodbo hitro, kajti ako je ne sklene ona, jo bo sklenila druga. »Veste,« tako pravijo ruski diplomati, »pri nas se da zaslužiti denar, sicer pa to itak sami veste. Mi napravimo z vami pogodbo, katere glavna točka mora biti, da priznate ruske sovjete. Tako, vi nočete? Le pogledajte, tukaj imamo že skoraj sklenjeno pogodbo s to in to državo.«

Po tem ni čuda, da se je Rusom posrečilo zmešati ves svet. Uspehi ruske diplomacije ležijo v tem, da izrablja lakomnost evropskega kapitalizma do skrajnosti. In na genovski konferenci se gre v prvi vrsti za interes velekapitalistične entente.

Cehoslovaška. Statistika nesrečnih zakonov. Od 1. januarja do konca aprila 1922 je bilo v Pragi ločenih 1172 zakonskih parov.

Češkoslovaška trpi silno pod industrijalno krizo, ki postaja vedno hujša. Število brezposelnih raste od novembra 1921 neprestano. V novembru 1921 je bilo po podatkih ministrstva za socialno skrb naravnost od vlade podpiranih 12.000 brezposelnih, od podjetij pa 9000. V marcu 1922 je podpirala država že 38.000 brezposelnih in podjetja 21.700. Izvoz je padel za polovico. Delavstvu vseh strok se znižujejo mezde. Tako so se znižale mezde lesnim in pojedelskim delavcem za 20 odstotkov, delavcem v cementni industriji za 15 odstotkov, onim tekstilne industrije do 12,5 odstotka itd. Vendar to znižanje mezd, kakor pravijo strokovnjaki, ne bo dosti pomagalo. V premogovnikih, v železni in strojni industriji obstoji nevarnost, da se bo moralo proizvajanje zopet skrajšati, kar bo imelo za posledico, da se bo število brezposelnih le še pomnožilo.

Šolstvo. Na Češkoslovaškem je danes 388 srednjih šol in steer 204 čeških, 48 slovaških, 8 rusinskih, 120 nemških, 7 madžarskih in 1 poljska. Število vseh dijakov znaša 103.840, od teh je četrtnina deklic. Po narodnosti se delijo dijaki sledeče: 70.690 Čehoslovakov, 24 tisoč 242 Nemcev, 5204 Madžarov, 1738 Judov, 900 Rusinov in 715 drugih narodnosti.

Rusija. Glad, ki vlada v Rusiji je nekaj strašnega. Celi svet zbira prav pridno za gladujoče. Upati je, da se bo posrečilo, odvrniti od ruskega naroda vsaj najhujše.

Kakor znano, je oropala Romunija Rusijo velikega dela njene žitnice, takozvane Besarabije. Ruski boljševiki tega ropa ne morejo pozabiti. O priliki neke vojaške parade, ki se je vršila pred kratkim v Odesi, je rekel boljševiški komandant, da ni več daleč čas, ko si bodo vzeli Rusi Besarabijo zopet nazaj.

Lenina so 23. aprila l. l. operirali z dobrim uspehom. Izrezali so mu ostankrogle, ki ga je zadela o priliki atentata pred dvema leti.

Nemčija. Nemško časopisje se peča obširno z rusko-nemško pogodbo. Nemci si obetajo od te pogodbe velikih koristi, predvsem seveda na gospodarskem polju. Močno se govori, da je bila sklenjena med Nemci in Rusi tudi vojaška pogodba. Nemci to odločno zanikavajo. Vendar pa te govorice niso tako neverjetne. Nemčija je sklenila precej ugodno gospodarsko pogodbo tudi s Poljsko. Ta pogodba se tiče predvsem nemškega življa v Gornji Šleziji, ki je prišel pod poljsko oblast. Nemci ostanejo po tej pogodbi 15 let popolni gospodarji vsega nemškega

premoženja v vsakteri obliki in smejo s svojim premoženjem prosto razpolagati.

Romunija. V Besarabiji, katero je Rumunija vzela Rusom, je zelo veliko vina. Dokler je bila Besarabija pod Rusijo, je pokupila vino Rusija. Romunija ima pa sama veliko vina in ne rabi vina iz Besarabije. Ondotni kmetje je so vsled tega v jako slabem položaju, ker vina ne morejo razpečati. Cena temu vinu, ki je naravnost izborno in spominja na slavnoznana renska vina, je močno padla in se prodaja danes liter po 10 kron.

Švica je začela odpravljati vizume potnih listov. Francozi, Angleži, Danci, Švedi, Amerikanci, Kitajci, Japonci itd. smejo brez vizuma potovati v Švico. Jugoslovani, Avstrijci, Nemci, Poljaki, Čehi, Lahi itd. pa morajo imeti na potnih listih vizum švicarskega konzulata, kakor do sedaj.

Amerika. Kakor pri nas, dežuje tudi v Ameriki. Reke so silno narasle, poplavile dežele ter napravile velikansko škodo.

Poročila z dežele.

Slovenjgradec. V nedeljo, 7. t. m. dopoldne se vrši pri naš javen shod na katerem bo govoril narodni poslanec *tov. Brandner* o razmerah v naši državi in o naši notranji in zunanji politiki. Nadejamo se, da bodo vsi naši tovariši in somišljeniki prišli polnoštevilno na shod in pripeljali s seboj tudi svoje prijatelje. Ta dan vsi na shod!

St. Pavel pri Preboldu. Naša krajevna organizacija je imela pretečeni mesec svoj redni občni zbor na katerem je bil izvoljen sledeči novi odbor: predsednik *tov. Ivan Urek*, podpredsednik *Fran Prisljan*, tajnik *tov. Jernej Zeveljčič*, blagajnik *tov. Franc Bukovec*. Odborniki: Jakob Kotnik, Ferdinand Lubelj, Jakob Godec, Anton Jerin, Ernst Marin in Henrik Šetar. — Novemu odboru želimo mnogo uspeha in vstrajnosti.

Proslava delavskega praznika.

1. maj na Koroškem.

Dne 1. maja je priredilo narodno-socialistično delavstvo v Kotlah pri Guštanju na dvorišču Rimskega vrelca javen shod, kateremu je predsedoval *tov. Rajko Kotnik*, ki je v prisrčnih besedah pozdravil koroškega rojaka narodnega poslanca *tov. Antona Brandnerja*. V svojem govoru je poslanec Brandner naglašal pomen 1. maja in potrebo narodno-socialistične delavske organizacije za naše obmejne kraje, kjer se še vedno pod krinko internacionale širi nemškutarstvo in odpor proti naši državi. Povdarjal je tudi, da je delo sedanjega našega režima voda na mlin agitatorjev proti naši državi in da je v interesu države, da se odpravijo velike pogreške, ki jih dan na dan ustvarja sedanja naša vlada. Protestiral je nadalje proti zavlačevanju najvažnejšega zakona o zaščiti delavstva, proti dražnjivi in proti naši slabi zunanji politiki, kateri bi morala biti slovansko orijentirana. Spomnil se je tudi našega neosvobojenega ozemlja in končal s tem, da morajo biti naši delavci organizirani ne v organizacijah, ki goje umetno zgrajeno nemštvo, ki se že povsod krha in ki spada v preteklost, marveč morajo imeti svoj pogled obrnjen naprej v bodočnost, zato se morajo organizirati pod zastavo narodnega socializma. — Shod je nato pozdravil še zastopnik narodno-socialistične omladine iz Celja, nakar je *tov. Kotnik* lepo uspeli shod zaključil.

Majski shodi NSS v drugih krajih.

Prostava 1. majnika NSS v Ljubljani. Naša stranka je v Ljubljani prav dostojno proslavila praznovanje delavskega praznika. Dopoldne ob 10. uri se je vršil v dvorani hotela »Tivoli« shod, kateremu je predsedoval *tov. Rudolf Juvan* in je kot glavni govornik nastopil poslanec *tov. Ivan Deržič*. V svojem stvarnem govoru je označil veliki pomen delavskega praznika. V nadaljnjih izvajanjih se je dotaknil tudi našega političnega položaja ter je žel

zu svoje jedernate besede viharno odobravanje. Končno je govoril še *tov. Juvan* in je po kratkih sklepnih besedah zaključil lepo uspeli shod. Obisk ni bil ravno polnoštevilen in je iskati vzrok v tem, da so nekateri naših tovarišev, misleč, da se vrši shod v Mestnem domu, prisostvovali soc. dem. shodu, ostali tovariši pa, in teh je bilo prav veliko, so bili v — službi. Celó železničarji, in to po največ državni, so morali na praznik dela delati.

Popoldne ob 4. uri se je vršila v isti dvorani majniška veselica, katere obisk je bil tolik, da marsikdo ni dobil več prostora. Prireditev je otvoril obč. svetnik *tov. Ivan Tavčar* s temperamentalnim govorom o praznovanju 1. maja. Za njim je nastopil pevski zbor pod vodstvom *tov. Vl. Peljana*, ki je izvajal vse točke prav precizno v največjo zadovoljnost udeležencev. Prav posebno se je odlikoval, kot navadno, tudi sedaj naš priznani tamburaški zbor »Bratstva«. Neverjetno, kaj vse zmore požrtvovalnost in agilnost zborovodje *tov. Mikoliča*. *Tov. Mikolič* in njegov zbor zaslužita največje priznanje. Prireditev je uspela v vsakem oziru prav lepo, kar dokazuje, da je bil veselilni odsek na svojem mestu.

Litija. Litijska krajevna organizacija je proslavila svoj prvi maj z izletom v Hotič. V največjem dežju se je izvršil izlet v Hotič, kjer se je vršil javen shod. Shodu je predsedoval *tov. Bizjak*, ki je v pozdravnem govoru pojasnil pomen delavskega praznika. *Tov. Rupnik* se je tudi spomnil velikega delavskega praznika, žigosal hibe, ki jih zadaja sedanji gnili režim svobodnemu jugoslovenskemu delavstvu. Dotaknil se je tudi razpisa nadomestnih volitev v obč. svet v Hotiču. Povdarjajoč, da gredo narodni socialisti v boj za razveljavljene mandate ne zato, da se na škodo komunistov okrepe, temveč zato, da preprečijo, da bi ti mandati prišli v roke kapitalističnega razreda, ki je s špekulacijo uničil te mandate. K besedi se je oglasil tudi neki bivši komunist, ki se je docela strinjal z izvajanjem predgovornika. Le narodnost mu je delala nekaj pregeljavice. Dobil je podučljiv odgovor od *tov. Rupnika*. Na to je shod zaključil *tov. Bizjak* s klicem: Naš praznik, 1. maj naj živi!

Po shodu se je razvila neprisliljena domača zabava. Pri zabavi so se dali vsi udeleženci skupno fotografirati.

Ribnica. V Ribnici se je vršil shod NSS v dvorani hotela g. Arkota ob 10. uri dopoldne. Shodu je predsedoval *tov. Čampa*, ki je v lepih besedah pozdravil zbrane zborovalce. Kot govornik je nastopil *tov. Vladimir Kravos*, ki je v izbranih besedah pojasnil veliki pomen praznovanja delavskega praznika in se dotaknil potem žalostnih razmer, ki vladajo v naši mladi državi. Žigosal je delovanje naše vlade in vabil zbrano delavstvo v skupno delavsko organizacijo, ki naj ojačena nadaljuje boj zoper sedanji režim, boj za zboljšanje socialnih razmer našega delavstva. K besedi se je oglasil tudi *tov. Kervin*, ki je povdarjal veliki pomen delavskih strank in organizacij in vabil zborovalce v skupno fronto. Lepo uspeli shod je zaključil *tov. Čampa* s klicem: Naj živi 1. maj! Naj živi narodni socializem! Naj živi narodni teptani delavec!

Sevnica. V Sevnici se je vršil že v nedeljo, 30. aprila ob 9. uri dopoldne javen shod NSZ, kateremu je predsedoval *tov. Požun*. *Tov. Kravos* je v daljšem govoru pojasnil veliki pomen organizacije za delavstvo. V svojem govoru je *tov. Kravos* dokazoval, kak napredek lahko doživi delavstvo v skupnem nastopu in v skupnih organizacijah. Pozival je zborovalce, naj si sami priborijo boljše življenje in boljši obstoj s tem, da stopijo vsi v vrste NSZ in se skupno borijo proti kapitalistu in izkoriščevalcu delavskih sil. *Tov. Livijo* je pojasnil razmere, ki vladajo v tovarni kopit Brüder Winkle, kjer neustrašeno pašujejo Nemci in nemški podrepaniki. Lepo uspeli shod je zaključil *tov. Požun*.

Radeče. V nedeljo ob 11. uri dopoldne se je vršil javen shod na trgu. Shodu je predsedoval predsednik tamkajšnje krajevne organizacije NSS *tov.*

Jazbec. *Tov. Rupnik* je v svojem govoru pojasnil pomen praznovanja 1. majnika. Med drugim se je dotaknil tudi naših desoletnih razmer, ki so glavna ovira, da proletarijat ne more proslavljati svojega praznika z onim zadovoljstvom in veseljem, kot bi bilo to potrebno. S pozivom na vstrajno delo proletarijata, da si poleg nacionalne svobode pribori tudi še socialno svobodo v procvit narodne države je predsednik zaključil shod.

Trbovlje. V Trbovljah so proslavile delavski praznik vse strokovne organizacije skupno. Ta dan so se vse socialistične stranke zedinile na enotno in skupno praznovanje in zato je stopal social-demokrat složno ob strani narodnega socialista in brez sovraštva se jim je pridružil pristaš komunistične ideje. Na javnem shodu je govoril poleg soc. dem. govornika g. Podbevška iz Ljubljane, tudi zastopnik narodno-socialistične stranke *tov. Fakin*. Pred in po shodu se je vršil obhod z godbo in rdečimi zastavami na čelu. Do kakih incidentov ni prišlo, kar kaže na veliko zrelost našega delavstva in na hvalevredno delo delavskih rediteljev.

Žiri. Krajevna organizacija NSS v Žirih je proslavila delavski praznik z pešizletom na Golni vrh. Na vrhu je *tov. Mohorič* pojasnil zbranim izletnikom pomen delavskega praznika in jih vabil naj se tega praznika vedno spominjajo in ga dostojno proslavo.

Ker nam iz drugih krajev še niso došla poročila o praznovanju delavskega praznika, priobčimo druge dopise v prihodnji številki.

Tedenske novice.

Praznovanje 1. maja v Ljubljani se je vršilo lepo v redu, videli smo le tu in tam mrke obraze, ker je deževalo. Demokrati pa so delali mrke obraze ne samo zaradi dežja, ampak zato, ker jih je bilo strah pred razvijajočo se idejo socializma.

Najnovjša zastava za prihodnji prvi maj. — Slišimo, da bodo prihodnje leto šli v sprevedu med socialisti tudi demokratiški podrepaniki SSDU s svojo lastno zastavo — strganim zakljem.

Demokratiški politiki in suštercijanci se objemajo — Pretečen teden smo imeli priliko videti v Seltenbergovi ulici v Ljubljani, kako prisrčno, srečno in prijateljsko je demokratiški politik iz Maribora prof. Voglar stiskal roke znanemu suštercijancu dr. Peganu in ga malone objel. — Privoščimo to veselje prav radi — našim demokratom, samo da tudi javno priznajo svoje veselje nad najnovjšim pobratimstvom — zvezo s suštercijanci. — No, sedaj tega demokrati ne bodo več zanimali.

Jutrovsko maslo je, kakor čujemo, dr. Sušteršičeva brošura »Moj odgovor«. S tem političnim trikom za bližajoče se volitve so hoteli na drugi strani zaslužiti še en milijonekron za volilni fond, ne pa samo 70.000 kron, kakor se je zadnjič pomotoma poročalo. — To se je seveda izjalovilo, zato volitev se ne bo tako hitro, volilni fond pa bodo jutrovec napolnili iz vladnih jaski, saj je precej prebitka po izplačilu skrečenih doklad državnim slugam.

Jutrovsko in ostala demokratiška glasila molče, ker smo jim s svojimi odkritimi dasi pikrimi odgovori in izjavami na njihove napade na naš list in NSS, popolnoma zamašili usta — recte gobce! To bomo storili tudi v bodoče, kadar bomo napadeni. Demokratiška kloaka je velika in grozovito zasmrdi, ako se po njej le malo pomeša.

Prof. Reisner kot predsednik »Zveze javnih nameščencev« je odstopil. Škoda, ker ima ta mož zlasti za nižje javne nameščence »velikanske« zasluge. — Hudo mušneži mu žele »sretan puta«!

Profesorju Reisnerju — njegov šolarčki. — V nedeljski številki »Jutra« bere poslanec Reisner državnim nameščencem »levite«. Zbudil se je v njem zopet profesorski duh, začel je govoriti »ex cathedra«. — Pa zasledujmo njegove misli, ali bolje nesmisli. — Najprej pritrudi temu, da je vse slabo, kar stori demokratska stranka, vse pa dobro, kar opusti. Povdari tudi, da je uradniško vprašanje državno vprašanje. (On pozna sploh samo uradniške in med temi zopet samo višje. Op. uredništva.) »Ustvariti moramo dobro upravo«, pravi, »dobra uprava pa zahteva dobre uradnike. Posledice slabega uradništva zadenejo vse stanove enako težko.« S tem hoče reči: Vsi ste slabi uradniki, samo uprava je izborna. Vzrok vse upravnice mizerije ste vi, slabi uradniki. Sic! — Da se majska rata draginjske doklade naknadno izplačuje, pravi, da ni kriva stranka. Kdo da je tega kriv, ne pove. — Z vso vneto zastopa mnenje, da se mora v najhujši draginji nehati z alimentacijami. To se pravi, čemu naj plačuje država za otroke saj jih ne potrebuje. Tako misli profesor Reisner, ki je kot matematik že davno preračunal, da živi zlasti ob posianjskih dijetah (K 720:— na dan) brez otrok neprimerno bolje kot pomožni sluga s 5 otroci. Zakaj ni vsakomur dan dar točnega računanj! Gospod Reisner bi na zahteva takoj dokazal — tudi brez višje matematike, —

da mora vsakdo izhajati s prejemki, ki mu jih prizna vlada. Da, še celo prihraniti si mora nekaj za stara leta. Treba je samo, da manj izda, kakor je dobil. Ravnajte se po tem, tovariši! — Sluge pa s svojimi besedami naravnost zasramuje. Pravi namreč, da upa, da se posreči preprečiti to, kar sluge tako razburja. Kako vraga jih ne bo razburjalo, če jih je patentirani zastopnik obsodil z družinami vred na smrt! — No, sedaj se je pokazal Reiser šele v pravi luči. Da bi ga bili poznali takrat, ko smo ga volili! Ali se še spominjate, kako deinagoško-energično je zastopal državne nameščence, dokler ni postal — poslanec. Potem je naenkrat »štimo« izgubil. Še celo to mu je prav, da nima kot državni uslužbenec pasivne volilne pravice, samo da jo je imel takrat, ko so ga njegovi kolegi, pa ne samo profesorji, ampak tudi sluge — volili. — H sklepu še malo poagitira za edino zveličavno demokrasko stranko, češ, da ni noben drug stoji tako interesiran na tem, da se oklene močne stranke kot je demokraska, kakor ravno javni nameščenci. Če vam ni, profesore, »močna stranka« zmešala glave, boste še umeli tole, čeprav se ne tiče matematike: Fuit Troia, fuit Ilium, fuit ingens gloria Teucrum! — Da, bilo je! — — — Toda narodni poslanec Reiser je sam s seboj zadovoljen, saj pravi: »Reči smemo, da smo dobro delali.« Mi pa pravimo: »Lastna hvala, cena mala.« — Nedolžni otroci nižjih uslužbenec vas kolnejo, ker ste jim iztrgali zadnji grizljaj iz lačnih ust! — — — Eksperimente delajte v svojem fizikalnem kabinetu, če hočete na svoji koži, ne pa na tujih telesih v beograjskem parlamentu.

Za naše bolnice ni in ni denarja. — Po Ljubljani se govori, da hoče odstopiti šef zdravstvenega oddelka za Slovenijo g. dr. Otmar Krajec, ker Beograd nima razumevanja za zdravstvene potrebe sprečena. — Je pač tako. Slovenija plačuj, Beograd napravljaj!

Za stavkujoče v Westnovi tovarni v Celju. Podružnica Narodno-Socialne Zveze je zopet nabrala med svojimi člani znesek 420 kron za stavkujoče v Celju. Denar se je izročil glavnemu odboru stavkujočih v Ljubljani. Nabiralcu in darovalcem srčna zahvala in obilo posnemalcev. — Tovariši! Zbirajte tudi drugod za stavkujoče, da pokažemo solidarnost v boju zoper nemškega kapitalista. Prispevke sprejema tajništvo NSZ v Ljubljani, Narodni dom.

Pomoč ruski deci. Na podlagi oklica, ki ga je izdal v decembru 1921 gospod pokrajinski namestnik Ivan Hribar z geslom »Deca deci«, se je nabiralo na dan 6. decembra po vseh osnovnih šolah v Sloveniji. Zbirka je dosegla lepo vsoto Din. 56.932,50, ki je bila odposlana Narodnemu odboru za pomoč deci v Beograd. Pri zbirki je sodelovalo z veliko vnamo naše učitelstvo, kateremu gre najlepša zahvala. Vsa zahvala pa tudi naši deci, ki je zbrala denar za svoje male stradajoče brate in sestre v Rusiji.

Čudne razmere. Res čudne razmere vladajo pri nas. Pred desetimi meseci je bil pri Brueder Winkle v Sevnici odpuščen iz tovarne delavec S. P. samo radi tega, ker se je drznil potožiti takratnemu ministru dr. Kukovcu o žalostnem stanju delavstva v tovarni. Narodno-socialna zveza, katere član je odpuščen delavec, je storila vse potrebne korake, da se neopravičeno odpuščen delavec sprejme nazaj v službo. Toda vsi koraki so bili brezuspešni. NSZ je intervenirala tudi pri pokrajinskem namestniku gosp. Hribarju, ki je obljubil, da stvar preišče. In res se je vršila v tovarni preiskava, ki je jasno dokazala, da je bil odpuščen delavec I. P. krivičen. Toda v zvezi tej konstataciji je odpuščen delavec še vedno na cesti, čeravno je deset mesecev brez zaslužka in oče petero otrok. Čudno se nam zdi postopanje gotovih krogov in moramo se nehoti vprašati, da li še vlada kje pravica. Zakaj se odpuščenemu delavcu ne da zadoščanja s tem, da se ga sprejme nazaj v službo in se mu za ves čas da odškodnina. Če je že Nemec Winkle storil narodnemu delavcu krivico, naj jo vsaj drugi popravijo! — Mi moramo javno naprositi gosp. namestnika naj on popravi kar je Nemeč Winkle zakrivil in naj ne pusti, da gladuje deca vestnega in narodnega delavca. Čudne, res čudne razmere vladajo pri nas, a posebno čudne vladajo v sevniki tovarni, kjer pašujejo Vsenemci

Brueder Winkle. K temu žalostnemu poglavju se bomo morali še sigurno vrniti.

10.000 kron nagrade onemu, ki mi preskrbi stanovanje iz dveh sob in kuhinje v sredini mesta... Tako se je glasil oglas, ki ga je prinesel te dni nek ljubljanski dnevnik. Drugi dan je bil v nekem drugem dnevniku pa tale oglas: Stanovanje dveh sob in kuhinje v novi vili sredi mesta takoj na razpolago onemu, ki plača za 5 ali 10 let najemnino v naprej. Čisto gotovo je in samoobsebi umevno, da dobi to stanovanje oni, ki je ponujal kar 10.000 kron same nagrade, kajti, če ima toliko denarja za samo nagrado je tudi gotovo, da bo imel denar za petletno najemnino. — Mi se takim oglasom nemalo čudimo in nehoti se vprašujemo, kje pa je stanovanjski urad? Zakaj se novo stanovanje ni zagleglo in dalo takemu, ki slučajno nima petletne najemnine v žepu? Prav radi bi vedeli, kaj je v tem slučaju napravil stanovanjski urad, ki za reveže nima ali noče imeti stanovanj in jebral, da se tu in tu dobi na razpolago v novi vili lepo stanovanje. Radovedni smo, kdo je dobil to stanovanje. Gospodje pri stanovanjskem uradu, odgovorite!

Troperesna deteljica. — Pred mariborskim sodiščem so se morali zagovarjati trije živinski trgovci oziroma mesarji, ker so prodajali meso živine, ki je poginila. Vsi trije obtoženci so tajili, da bi bili kupčevali z mrhovino, vsled česar je bila razprava preložena, da se zaslišijo nadaljnje priče.

Toča je napravila v splitski okolici pretečeni teden po vinogradih, ki so v najlepšem cvetju, veliko škodo.

Nagrobne spomenike je podiral v pijanosti na pokopališču sv. Krištofa neki čevljarski pomočnik. Prevrnil in pokvaril je 19 kamnitih in 18 železnih spomenikov ter poškodoval dve grobnici. — Sodišče mu bo dalo za nekaj časa mir in pokoj, ker ga on ni privoščil mrtvim.

V Savo je skočil pri Brodu bivši kapetan Gruič. V smrt ga je baje gnala neozdravljiva bolezen.

Umor zaročenke iz ljubosumnosti. — V Beogradu je začel kavarnar Stanimir Trpković, ki je bil strastno zaljubljen v svojo zaročenko Natalijo Konstantinovič, sumiti, da ga ona ne mara več. Podal se je k njenim staršem, kjer je Natalija stanovala. Ko sta bila nekaj trenutkov sama v sobi, ji je zasadil v srce kuhinjski nož, potem pa se z izvoščkom odpeljal na policijo.

Aretacija sleparskega bančnega uradnika. Pretečeni ponedeljek se je predstavil na tržaški glavni policiji neki tržaški večji trgovec in naznanil službujočemu komisariju, da ga je osleparil neki Hektor Zanetovih, uradnik pri ljudski kreditni banki, stanujoč v ulici Gatterji št. 13, za več kakor 60 tisoč lir. Policija je dala nemudoma poiskati sleparskega bančnega uradnika. Dva policijska agenta sta šla takoj na delo in posrečilo se jima je aretirati ga v banki, kjer je bil uslužben. Kmalu se je dognalo, da je Zanetovih poleg gori omenjenega trgovca grdo osleparil še naslednje osebe: Cornandinija, lastnika kavarne »Cesare Battista« za 50 tisoč lir; hišnega posestnika Bevilacqua za 130 tisoč lir; Fabretta, lastnika bara v Barkovljah in dva druga trgovca za 150 tisoč lir. Zanetovih je osleparil celo svoje tiste za 13 tisoč lir. Sleparskega uradnika so seveda takoj spravili na varno, kjer bo čakal na svoje zaslužno »splačilo«.

Zrakoplovni promet. — Osješki rojak Rudolf Vince je zaprosil za koncesijo, da uvede iz Osjeka v razne kraje inozemstva zrakoplovni promet. — Tudi med Berlinom in Moskvo hočejo Nemci uvesti stalni promet z letali. V Moskvo je že dospel aeroplan, ki ga je Nemčija podarila v te svrhe sovjetski Rusiji.

Westfallski Slovenci, zaposleni v tamošnjih rudnikih, nas pridejo 28. t. m. obiskat. Nemška vlada jim je dovolila znižane vozne cene in poseben vlak do Rajhenburga.

Požar v Delavskem konsumnem društvu pri Sv. Jakobu v Trstu. — V noči od četrtega na petek so neznani zločinci zaneli požar v Delavskem konsumnem društvu pri Sv. Jakobu v Trstu. Oder je zgorel popolnoma. Dvorana je ostala nepo-

škodovana, razven tik odra. Škoda se ceni na 20—30.000 lir. Pri preiskavi se je ugotovilo, da je bilo v dvorano vlomljeno s silo. Sredi dvorane je ležala ršiterska posoda, ki je močno dišala po bencinu. Tudi klavir poleg odra je bil polit z bencinom in se je našla v njem še z bencinom napoljena in deloma osmojena canja. Ob zidu, ki loči dvorišče od levega poslopja, je stonela lestva. Italijanske oblasti dosedaj še niso izsledile zločincev in jih tudi ne bodo, ker jih — ne smejo.

Eksplodizija dinamita. Boza Atanasovič iz Makova je imel v svoji hiši shranjen zaboj z dinamitom. Dne 6. t. m. se je zaboj vsled kurjave toliko razgrel, da je dinamit eksplodiral in pri tem težko ranil Atanasoviča njegovo ženo in sina. Težko opečene so odpeljali v bolnico.

Zaplembe po Moskovskih cerkvah. — Sovjetska vlada je zaplenila po moskovskih cerkvah neizmerne množine dragocenih kovin in draguljev.

Strašen orkan v severni Evropi. — Nemčiji je divjal 7 t. m. strašen vihar. Pomorska zveza Calais-Dover ter med Dowerjem in Ostende je bila ukinjena. Parnik »Kustawia« se je — kakor poročajo iz Helsingforsa — potopil, 28 oseb je našlo smrt v morskih valovih. V severni Nemški je bila brzozjavna in telefonska mreža pretargana. Vlaki niso vozili. V Kolinu in Frankofurtu je napravil vihar na poslopih veliko škode.

Potres na Japonskem. — 26. aprila je izbruhnil 10 milj od mesta Tokia oddaljeni ognjenik Amasajame. Izbruh je povzročil strahovit potres, ki je napravil v okolici in Tokiu samem velikansko škodo. Tudi v Jokohami je potres porušil pol mesta. Število človeških žrtev je veliko.

Bacil, ki povzroča sladkorno bolezen, se je posrečilo ugotoviti dvema angleškima zdravnikoma. Dr. Renschaw in Sair Brother, uživata na polju uporabljanja barvil pri raziskovanju bolezenskih kali splošno priznanje. Sedaj sta ugotovila bacil, ki se tvori iz snovi, ki se nahajajo v človeški hrani, predvsem iz škroba, organskih kislin, alkohola, acetona in sladkorja. Ta gljivica povzroča sladkorno bolezen, ki je veljala dosedaj za neozdravljivo.

Ameriški kirurgi o zdravljenju raka. Na kongresu ameriških kirurgov v Filadelfiji se je razpravljalo o zdravljenju raka s pomočjo radija. Imenovan je poseben odbor, ki se bo bavil s tem vprašanjem. Predsednik medicinske fakultete v Filadelfiji dr. Deavor trdi, da učinkovitost radija za zdravljenje te bolezni še ni dokazana. Profesor Schumacher iz Haaga misli, da je pri raku uspešneje uporabljati Röntgenove žarke, nego radij. Profesor Quervain iz Brna pa zopet trdi, da se imajo dosedajni slabi uspehi zdravljenja raka pripisovati samo nedostati uporabi radija ter da bi kal te hude bolezni zamogli preprečiti trije grami radija.

Naročajte „Novo Pravdo“!

Iz stranke.

NAR.-SOCIJALISTIČNA STRANKA
v Ljubljani

sklicuje za ponedeljek, 8. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma

JAVEN SHOD

nizjih javnih nameščencev.

Na shodu govori narodni poslanec tov. Ivan Deržič o maksimiranju draginjskih doklad javnih nameščencev.

Tovariši! Somišljeniki! Vsi na shod!

Krajevna organizacija NSS za poljski okraj priredi dne 6. t. m. ob 8. uri sestanek v gostilni g. Kalina, Ambrožev trg (Rogerjeva ulica). Tovariše vabimo, da se tega sestanka sigurno udeležite. — Odbor.

Poziv za Prago. — Brat senator Vaclav Klofač je ob priliki svojega po-

seta v Jugoslaviji povabil našo stranko, da se njeni zastopniki v čimvečjem številu udeležimo velike proslave 25. letnega obstoja bratske Čehoslovaške narodno-socialistične stranke v Pragi. ki se vrši v dneh od 2. do 6. junija t. l. Bratu Klofaču smo obljubili svojo udeležbo. Vsled tega ponovno in zadnjokrat pozivljamo vse krajevne organizacije NSS in vse naše tovariše sploh, ki se nameravajo udeležiti proslave, da nemudoma javijo tajništvu naslove vseh udeležencev. Pripominjamo, da se naši delegaciji pridruži lahko vsak somišljenik. Ker moramo že prihodnji teden sporočiti imena in število vseh udeležencev v Prago in vedeti tudi vsa imena, da izposlujemo znižano ceno za vožnje po železnici, prosimo vse, da se do 7. t. m. zanesljivo javijo. Vsak udeleženec dobi na to vse natančne podatke glede potovanja in bivanja v Pragi. Tajništvo NSS.

Tajništvo NSS sporoča vsem krajevnim organizacijam, da ima v zalogi tiskanih strankin organizacijski red. Krajevne organizacije naj ga skupno naroče pri tajništvu.

Tajništvo NSZ sporoča vsem podružnicam in članom, da ima v zalogi brošuro dr. Bleiweisa o zdravstvenih nalogah socialnega zavarovanja. Dolžnost vsakega člana je, da si velekoristno brošurico takoj naroči, ker je cena malenkostna. Podružnice naj jo skupno naroče pri tajništvu.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«, Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani. Glavni in odgovorni urednik: Vladimir Kravos, uradnik, Ljubljana.

F. P. ZAJEC, optik

Ljubljana

zaloga očal, ščipalcev, ur, zlatnine, srebrnine, itd.

A. RASSIG, Ljubljana, Židovska ulica.

Zaloga uniformskih potrebščin, kožuhovine in razne krzne. Krznarnica in izdelovanje čepic. Nakup kož od divjačine. Kožuhovina, obleka, preproge itd. se sprejemajo čez poletje v šrambo.

Trgovina z galanterijo, priporoča krep in svilen papir na drobno in debelo, po najnižjih cenah, kakor tudi vse drugo blago. **Ljubljana, Sv. Petra c. 23.**

M. Kuštrin
Ljubljana.

Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in debelo. Velika zaloga vseh vrst gumija, kolesne in avtomobilske pneumatike. Glavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz tovarne »Walter Martiny«. Na razpologo je hidravlična stiskalnica za montiranje polnogumijastih obročev.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta št. 2. Telefon št. 588. Brzjavni: Kuštrin Ljubljana.

Podružnice:

Ljubljana, Dunajska cesta 20. Telefon št. 470.

Maribor, Jurčičeva ulica 9. Telefon št. 133.

Beograd, Knez Mihajlova ulica št. 3.

Zaloga čevljev DRAGOTIN ROGLIČ, Koroška cesta 19, MARIBOR
komisijska zaloga pri Betki Lešnik, Gosposka ulica 14.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopiju).

Brzojavke in kredit Ljubljana

Telefon št. 40, 457 in št. 548

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, posredujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd.